

УДК 78.071(477):783

І. Кондратенко**ОДЕСЬКИЙ ПЕРІОД ЖИТТЯ ТА ТВОРЧОСТІ ВИДАТНОГО
РЕГЕНТА МИХАЙЛА ЛИТВИНЕНКА**

Стаття знайомить із біографією керівника Київського митрополичого хору М. С. Литвиненка. На основі документів, віднайдених в архіві Одеської духовної семінарії, зроблено акцент на періоді навчання в цьому закладі. Керуючись спогадами регента і його молодших сучасників, відтворено хорову панораму Успенського кафедрального собору 1956 року, де працював митець, і підкреслено важливість даного етапу в його творчій долі.

Ключові слова: Литвиненко М. С., регент, семінарія, кафедральний собор, митрополичий хор.

Сучасний стан православного співу в Україні завдячує кропіткій праці багатьох майстрів, діяльність яких пов'язана з Одесою. Дане твердження, в свою чергу, набуває *актуальності і наукової новизни*, адже серед таких особистостей — керівник Київського митрополичого хору **Михайло Семенович Литвиненко** (нар. 1927 р.). Біографія митця детально висвітлена у книзі Володимира Глушка [1], а також в численних публіцистичних виданнях, і тому в рамках нашої статті обмежимося основними її моментами, які передували одеському періоду. Уродженець села Кибинці Миргородського району Полтавської області, з 14 років він співав у церкві, а з 1948 по 1952 рік — навчався у Київській духовній семінарії. Здавалося, ніщо не віщувало біди, але юнакові довелося перервати навчання. За доносом одноклассника, навесні 1952 року його звинуватили в «антирадянській пропаганді й агітації» і відправили в окремий табірний пункт на річці Унжа (що розташований на перетині Костромської, Кіровської та Горьківської областей). М. Литвиненко перебував в ув'язненні три з половиною роки, і настільки здобув повагу у керівництва, що керував самодіяльним хором УнжЛАГу. Після амністії 1955 року повернувся до столиці, деякий час співав і регентував у Вознесенській церкві (що на Деміївці) і Києво-Печерській Лаврі. А наступного — за благословенням митрополита Київського і Галицького Іоанна (Соколова), — їде до Одеси і завершує повний курс навчання в Одеській духовній семінарії [1, с. 71–78].

Звідси, застосований нами *біографічний метод* стає важливою передумовою *мети* дослідження, адже відкриває маловідомі факти в житті особистості і показує їх роль у професійному становленні. Ха-

рактизуючи опубліковані видання, варто зауважити, що В. Глушко та інші автори (В. Дятлов [3], О. Немкович [4, с. 137], А. Яремчук [6]) побіжно згадують одеський період у своїх роботах, обмежуючись лише короткими відомостями. Вельми цікавим стосовно обраної проблеми є фільм-інтерв'ю «Свідок епохи» за участі регента (режисер — О. Мірончук), який транслювався 30 березня 2007 року на православному телеканалі «Глас» [12]. Тому даний аспект, окреслений в названих джерелах, потребує деталізації і подальшої пошукової роботи. В результаті виявилось, що вдалося віднайти змістовну і переконливу інформацію, яка стосується молодих років М. Литвиненка; зокрема аналіз архівних матеріалів Одеської духовної семінарії, а також інформації усного характеру, наданої самим митцем і його молодшими сучасниками-одеситами, стане черговим завданням дослідження.

Автором статті була переглянута особова справа № 124, надана для ознайомлення архімандритом Тихоном (Василіу)¹. Наявні документи можна розділити на декілька груп, адже значна їх частина стосується періоду навчання регента в Києві. В переліку обов'язкових паперів для абітурієнта духовного закладу (датованих 1948 роком), є два примірники копій свідоцтва про народження українською і російською мовами (рукопис); довідки про стан здоров'я і сімейне положення; анкета слухача; письмова рекомендація Палладія (Камінського), єпископа Полтавського і Кременчуцького (машинопис); особисте прохання на ім'я ректора Київської духовної семінарії (автограф). Після зарахування М. Литвиненка до Одеської духовної семінарії названі документи були надіслані зі столиці (що підтверджує посвідчення на ім'я ректора ОДС протоієрея Василя (Кремльова) і доповнені автобіографією і двома листами, у яких йдеться про розбіжності в навчальних планах обох закладів². Матеріали, які містять відомості щодо академічної успішності регента, доцільно виділити в окремий блок. Серед таких — довідка про закінчення Кибинської середньої школи (видана 12 липня 1947 року), табель з перевідними оцінками за 4 курс КДС і атестат випускника Одеської семінарії (виданий 21

¹ *Архімандрит Тихон (Василіу; нар. 1964 р.)* — викладач Одеської духовної семінарії (з 1992 р.).

² У листі ректора КДС протоієрея Миколая (Концевича) від 19 травня 1956 року зазначалося про відсутність в табелях М. Литвиненка відміток з російської мови, Конституції та історії Нового Заповіту. Стосовно останнього предмету зазначалося, що «...*Литвиненко М., как и прочие воспитанники выпуска 1951–1952 года библейской истории Нового Завета не изучали ни в первом, ни во втором классах, что явилось переходом от старого учебного плана к новому*».

червня 1956 року). Як видно, віднайдені документи становлять значну цінність, адже дають уявлення про рівень освіченості і особистої культури митця, що, в свою чергу, стане істотним штрихом до його творчого портрету.

Таким чином, доцільно виділити в біографії М. Литвиненка одеський період. І хоча він тривав недовго, менше року, — молодий музикант встиг зробити досить багато. Попри життєві негаразди, він залишився вірним обраній професії, постійно підвищував свій рівень і знаходив нове коло знайомств. Цьому сприяли його працелюбність, досвід спілкування з людьми, і, звісно, наявність особливих якостей, без яких подолати такі перепони практично неможливо. Ось так його характеризує згаданий вище єпископ Палладій (наводимо текст документу мовою оригіналу): «...*Михаил Литвиненко весьма благочестив, церковен, хорошего христианского поведения, каковые качества унаследовал от своих родных. Согласно аттестата, окончил десятилетку на «отлично». Прошение послать его стипендиатом от Полтавской епархии мной удовлетворено*». Без перебільшення, митець на все життя зберіг вірність ідеалам, і свою діяльність вважав лише обов'язком служіння Церкві.

Але, незважаючи на протекцію авторитетних осіб — митрополита Іоанна (Соколова), єпископа Палладія (Камінського) і ректора КДС протоієрея Миколая (Концевича), — М. Литвиненко зіткнувся з несправедливістю і в стінах духовного закладу, і в реальному житті. В цьому сенсі варто віддати належне політичній обстановці (адже це 1956 рік), і «табірне минуле» семінариста так чи інакше накладало свій відбиток на відносини з оточуючими. «*Моє життя в Одесі, так би мовити, пролетіло напружено і поспіхом, — згадує регент. — Від мене шарахались, як від чуми, називали дисидентом, але я намагався хоча б не подавати виду. У Київській семінарії я здав чотири випускні іспити, всі — «на відмінно». А в Одесі — встиг і четвірок, і навіть трійок якихось нахапати, а в мене, якщо чесно, їх ніколи не було.*»¹ Але наближався довгоочікуваний фініш, і 21 червня 1956 року Михайло Семенович Литвиненко отримав атестат, в якому зазначалося, що він «...*закінчив курс духовної семінарії за другим розрядом*».

Ми дозволимо собі дещо відійти від теми, і зауважимо, що майже всі однокурсники М. Литвиненка обрали пастирський шлях і очолили парафії в різних містах України. На основі віньетки, наданої архимандрії

¹ Тут і далі — бесіда з М. Литвиненком. — Києво-Печерська Лавра, грудень 2015 р.

том Тихоном, можна ознайомитися з колишніми вихованцями десятого випуску ОДС, і, зокрема, із фото Михайла Семеновича, вміщеному в лівому нижньому куті. Серед друзів митця по семінарії назвемо керівника хору Благівіщенського кафедрального собору в Харкові і митрофорного протоієрея Анатолія Цололо (1926–2009). В подальшому його син Микола Цололо (нар. 1957 р.), також регент і композитор, – радо ділився своїми творами і присвятив митцеві «Всенічну» і ряд літургійних піснеспівів, які увійшли до репертуару Київського митрополичого хору¹.

Не менш важливою для професійного зростання М. Литвиненка стає практика в кафедральному соборі на честь Успіння Пресвятої Богородиці. Завдяки голосовим даним і солідній кліросній підготовці він влаштовується півчим, а згодом і помічником регента. *«Це був хор із 30 чоловік, надзвичайно компактний і мобільний. Пригадалася мені солістка Вівея: чудовий сопрано кришталевої чистоти, який в наші дні рідко зустрінеш. А ось її прізвище і місце роботи ніяк не згадаю»*², – Михайло Семенович поділився своїми враженнями. За свідченням О. Стаховської, наприкінці 50-х в соборі співали оперні артисти Ніна Тернавська (альт), Ніл Топчій (драматичний тенор) і Микола Савченко (баритон). Тому під час антирелігійної кампанії (яка в Одесі була більш лояльною, ніж в інших містах України) – колективу вдалося залишитися в числі провідних і зберегти традиції, започатковані його видатним засновником – Костянтином Пігровим³.

Окремої уваги заслуговують керівники митрополичого хору цього періоду. Тут М. Литвиненко познайомився з Олексієм Коржинецьким, який регентував у соборі з 1949 по 1961 рік [2], і запам'ятав його як людину надзвичайно благородну і виховану. Але їх творче спілкування тривало недовго, оскільки майстер тяжко хворів і тому поступово відійшов від своїх обов'язків, передавши їх Миколі Вірановському. З останнім у Михайла Литвиненка також склалися товариські взаємини, вони жваво спілкувалися і вели листування, хоча, за словами митця, *«...у плані моралі Вірановський був повною протилежністю своєму старшому колезі, і це, звісно, відштовхувало»*. У храмі доля звела його і з Володимиром Заміховським – учнем К. Пігрова, який

¹ Бесіда з композитором духовної музики М. Цололо. – Січень, 2016 р.

² Мова йде про Вівею Олексіївну Сидорову (1924–1998) – солістку Одеської філармонії (ліричне сопрано). Дані почерпнуті з бесіди зі Оленою Володимирівною Стаховською, професором ОНМА ім. А. Нежданової. – Одеса, грудень 2015 р.

³ За свідченням О. Стаховської, після закриття храму на честь святителя Григорія Богослова та мучениці Зої (30-ті рр.) хор і його регент Костянтин Пігров перейшли до Успенського собору.

на початку 70-х очолюватиме митрополичий хор Володимирського кафедрального собору в Києві (тобто до приходу М. Литвиненка). Професійна атмосфера Успенського собору суттєво вплинула на майбутнього регента, і, як він пізніше згадував, що «...сюди потрапити було нелегко, а я, голий, босий — і за диригентський пульт». Цей факт вже про щось говорить.

Час перебування в Одесі співпав з головною подією в особистому житті Михайла Литвиненка: він одружився. Його супутницею на довгі роки стала студентка медичного училища Людмила Василівна Ніконкова (1937–2015), яка дивом суміщала кліросне служіння і навчання. Вони обвінчалися 9 вересня в Успенському соборі (за участі повного складу хору), і про це свідчить запис у реєстровій книзі 1956 року, наданій настоятелем храму протоієреєм Іоанном (Желіховським)¹. Корінна одеситка, Людмила Василівна була онучкою відомого в місті священника Трохима (Лютото) — викладача семінарії, настоятеля Хрестовоздвиженської церкви на Пересипу (зруйнованої в роки радянської влади). До речі, і теща М. Литвиненка — Лариса Трохимівна Люта — також пов'язала своє життя з Церквою: в 50-х роках працювала головним бухгалтером митрополії. Литвиненки створили ідеальну православну сім'ю, виховали двох синів і прожили разом майже 60 років. Ось що пише біограф регента В. Глушко: «*Я оженився, отримав диплом і думав, що про мене забули. Але на третій день після весілля з'явився оперуповноважений зі стандартним наказом — покинути місто впродовж 24 годин*» [1, с. 79]. Відтак, довелося переїхати до Ізмаїла (де сім'я мешкала кілька місяців), а потім почалися «мандри», і так — майже два десятиліття.

Але і в роки поневірянь Михайло Литвиненко ніколи не полишав своєї улюбленої справи. І, найголовніше, не зрікся віри — хоча, здавалося, цьому сприяло абсолютно все. Окрім роботи із самодіяльними хорами, він «нелегально» проводить служби у приходських храмах (майже в 14 містах України), спілкується з регентами і духовенством, збирає власну нотну бібліотеку, яка містить чимало рідкісних піснеспівів. Це пізніше стане йому в нагоді, адже таким чином набувається досвід роботи з церковними півчима, якому, в принципі, неможливо навчитися за відсутності регулярної практики.

Ім'я Михайла Литвиненка стало відомим завдяки Київському митрополичому хору, з яким він працював упродовж 33 років: з 1975 у

¹ Бесіда з настоятелем Успенського кафедрального собору протоієреєм Іоанном (Желіховським). — Одеса, грудень 2015 р.

Володимирському кафедральному соборі, а з 1992 по 2008 — у Києво-Печерській Лаврі. Без перебільшення, митець відкриває нові обрії для цього колективу, відомого лише у вузькому середовищі. До речі, незадовго до святкування 1000-ліття Хрещення Русі (а це 1988 рік) — Київський митрополичий хор став найбільшим церковним хором України і нараховував у своєму складі до 60 чоловік. Як зазначалося у попередніх публікаціях¹, окрім традиційної участі в богослужіннях і конфесійних заходах, цей колектив давав благодійні концерти, записав три аудіоальбоми, озвучував кінофільми, їздив на гастролі до Фінляндії і Німеччини. В митрополичому хорі під орудою М. Литвиненка співав зразковий склад виконавців: серед них — оперні артисти Всеволод Пекарський (баритон), Олексій Уляницький і Петро Білинник (тенори). Високу оцінку хору дав знаменитий Іван Козловський, який на той час уже не співав у Володимирському соборі, а тільки молився, стоячи на балконі. І це далеко неповний перелік досягнень колективу. За свідченням колишніх хористів, святковий репертуар був настільки різноманітний, що піснеспіви Євхаристичного канону дуже рідко повторювалися — максимум двічі на рік, а деякі запричасні концерти, приурочені до престольних і великих свят, — лише один раз.

Підтверджуючи вищесказане, згаданий нами архімандрит Тихон (Василіу) так описує своє знайомство з регентом і його хором: *«У липні 1988 року я був присутній на Літургії, яку відслужив митрополит Філарет на руїнах Успенського собору Києво-Печерської Лаври. Хор Одеської семінарії також брав участь у святкуванні, а я виконував обов'язки уставщика. Пам'ятаю, звертав на себе увагу колосальний склад хору, який вільно звучав під відкритим небом, але найбільше враження справив його репертуар. Можна сказати, що це була свого роду несподіванка — особливо для тих, хто звик до традиційного російського обиходу, який в'ївся буквально в плоть і кров. Тут я вперше почув «Херувимську» К. Стеценка, «Достойно є» М. Леонтовича, а також піснеспіви, написані Михайлом Семеновичем. Я помітив, що регент не байдужий до творчості одеського композитора Є. Маккавейського, і надзвичайно*

¹ Кондратенко І. Михайло Литвиненко: штрихи до портрету регента митрополичого хору / Ірина Кондратенко // Київське музикознавство : зб. ст. / НМАУ ім. П. І. Чайковського; Київський ін-т музики ім. Р. М. Глієра. — К., 2014. — Вип. 48. — С. 253–262.

Кондратенко І. До проблеми професійного підходу регента щодо керування церковним хором (на прикладі творчого досвіду М. С. Литвиненка) / Ірина Кондратенко // Київське музикознавство : зб. ст. / НМАУ ім. П. І. Чайковського; Київський ін-т музики ім. Р. М. Глієра. — К., 2015. — Вип. 51. — С. 230–242.

втішився, почувши знайому «Потрійну ектенію»¹. Дійсно, М. Литвиненко був одним із небагатьох, хто звернувся до української музики ХХ ст., почав активно впроваджувати її в богослужіння і, разом із тим, не побоявся критики. Сміливі нововведення митця нерідко викликали обурення проросійськи налаштованого духовенства і мали для цього всі підстави, адже порушували питання особистого смаку, і, разом із тим, абсолютне небажання щось змінити. За твердженням деяких із них, відхід від репертуару петербурзьких і московських авторів (що є не менше, ніж данина традиції), — без перебільшення, розцінювався як свого роду ересь. Звідси, заслуговує на повагу патріотизм київського регента, що знайшов свій вияв за радянської доби і в такій консервативній галузі, як православний канонічний спів.

Окрім диригентського мистецтва, Михайло Семенович зарекомендував себе як талановитий церковний композитор і співак-соліст. Його перу належить більше 30 піснеспівів для богослужбових потреб: до речі, незважаючи на солідний вік, продовжує писати і зараз. Твори М. Литвиненка відрізняються своїми естетичними якостями, зручністю для виконання, молитовністю і задушевністю. Деякі з них — «Хваліте ім'я Господнє» [10], «Величить душа моя Господа» [9], «Трисвяте» [8] — можна послухати в інтерпретації автора. Присвячена всім православним архіпастирям, його мініатюра «Іс полла еті, Деспота» стала шедевром духовної музики і виконується в церквах, де є порівняно великі професійні хори. Знову ж таки, цей піснеспів увійшов до репертуару одеського митрополичого хору, і ми можемо ознайомитися з ним у першій частині фільму «Пастир» (режисер — О. Леонтенко, 34:22) [12]. За свідченням вищезгаданого М. Цололо, «Іс полла...» отримав схвальний відгук митрополита Одеського і Херсонського Сергія (Петрова). Додамо, що вокальна підготовка допомогла регенту зберегти голос до глибокої старості, про що свідчать аудіозаписи київського митрополичого хору, об'єднаного чоловічого хору Києво-Печерської Лаври [7] і кадри з кінохроніки «Моя Лавра» (частина I, 49:25) [11]. Співав соло, будучи в 80-літньому віці! Таким чином, досягнення цієї особистості переконують, що є визначним явищем у православній хорівій культурі Незалежної України, і тому заслуговують на дослідницьку увагу.

Завершуючи розмову про одеський період життя і творчості М. Литвиненка, не зайве перебільшити важливість даного етапу

¹ Бесіда з архімандритом Тихоном (Василію). — Одеса, 3 грудня 2015 р.

у його біографії. Як видно, з цим містом його пов'язували навчання, співацька практика і глибоке сімейне коріння; тут перетнулися шляхи з багатьма особистостями, серед яких знайшлося чимало друзів і сподвижників. Досвід, отриманий Майстром у стінах семінарії та Успенського собору, допоміг йому стати професійним регентом і взірцем для майбутніх поколінь. Користуючись наявними матеріалами і спогадами, нам вдалося відтворити панораму співацького життя одеського кафедрального собору в 1956 році. А також відкрити для сучасної науки його видатного служителя, ім'я якого – Михайло Семенович Литвиненко.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Глушко В. Пою Богу моему... / В. Глушко ; [ред. прот. Владимира (Савельева), мон. Евтропии (Бобровникова)]. – К. : Издательский отдел УПЦ, 2011. – 156 с. : ил.
2. Каюн Г., прот. Традиции церковного пения в Одесской митрополии [Электронный ресурс] / протоиерей Григорий (Каюн) // Андреевский вестник : Пастырско-богословский журнал Одесской духовной семинарии. – 2006. – № 13. – Режим доступа: <http://www.odseminary.orthodox.ru/magazine/13/Kaun.htm> — Дата и время обращения: 15.12.2015. 23:20. — Название с экрана.
3. Михаил Литвиненко : Верил, верую и буду верить непоколебимо! [Электронный ресурс] / беседу вёл В. Дятлов. — Режим доступа: <http://archivorthodoxy.com/page-536.html>. — Дата и время обращения: 15.12.2015. 23:30. — Название с экрана.
4. Немкович О. Литвиненко Михайло Семенович / Олена Немкович // Українська музична енциклопедія : [у 3 т.] / наук. ред. А. Калениченко, Н. Костюк, О. Немкович. — К. : Вид-во Ін-ту мистецтвознав., фольклористики та етнології НАН України, 2011. — Т. 3 : Л–М. — С. 137–139.
5. Регент: воспоминания и размышления / беседу с М. Литвиненко провели А. Верстюк, А. Лебедев // Регентское дело. — 2008. — № 6. — С. 55–63.
6. Яремчук А. Посівальник / Андрій Яремчук // Українська культура. — 2003. — № 1. — С. 3–6.
7. Акафист Успению Пресвятыя Богородицы [Аудиозапись] : Песнопения акафиста Успению Киево-Печерского распева / объединённый мужской хор Киево-Печерской Лавры под упр. Д. Болгарского [трио «В молитвах неусыпающую», «Егда преставление»; соло баса – М. Литвиненко]. — К. : Студия звукозаписи Киево-Печерской Лавры, 2001. — Комплект из 2 эл. опт. дисков (CD-ROM). — Название с этикетки.
8. Вознесох избранного от людей Моих : 1000-летие Крещения Руси (988–1998) [Аудиозапись] : Богослужбные песнопения разных авторов / митрополичий хор Владимирского кафедрального собора под упр. М. Литвиненко

[Его же: «Святы́й Боже», «Свят Госпо́дь Бог наш»]. — М. : Мелодия, 1987. — 1 грампластинка (LP). — Название с этикетки.

9. Господи Боже мой, во дни воззвах и в нощи пред Тобою [Аудиозапись] : Песнопения Всенощного Бдения / митрополичий хор Свято-Успенской Киево-Печерской Лавры под упр. М. Литвиненко [Его же: «Величит душа моя Господа»]. — К. : Студия звукозаписи Киево-Печерской Лавры, 1999. — 1 эл. опт. диск (CD-ROM). — Название с этикетки диска.

10. Поем Богу нашему, дондеже есмы [Аудиозапись] : Богослужбные песнопения разных авторов / митрополичий хор Свято-Успенской Киево-Печерской Лавры под упр. М. Литвиненко [Его же: «Хвалите имя Господне»]. — Львов : Студия Лева, 2008. — 1 эл. опт. диск (CD-ROM). — Название с этикетки диска.

11. Моя Лавра [Видеозапись] : Документальный фильм : [в 3 ч.] Ч. I : Время великих испытаний / реж. О. Леонтенко [Степанов Ф. «Отче наш» : соло — М. Литвиненко]. — К. : Студия документальной кинематографии Киево-Печерской Лавры, 2009. — (На русском языке). — 1 эл. опт. диск (DVD-ROM). — Название с этикетки диска.

12. Пастырь [Видеозапись] : Документальный фильм : [в 2 ч.] Ч. I / реж. О. Леонтенко [Литвиненко М. «Ис полла эти, Деспота» : митрополичий хор Успенского кафедрального собора г. Одессы]. — К. : Студия документальной кинематографии Киево-Печерской Лавры, 2005. — (На русском языке). — 1 эл. опт. диск (DVD-ROM). — Название с этикетки диска.

13. Свідок епохи [Відеозапис] [Електронний ресурс] / реж. О. Мірончук [Інтерв'ю з М. Литвиненком; його ж «Хваліте ім'я Господнє» : митрополичий хор Києво-Печерської Лаври під упр. авт.] — 2007. — (Українською мовою). — Режим доступу : <http://glas.org.ua/projects/teleportret/litvinenko.html> (дата і час звернення: 18.12.2015. 23:30). — Назва з екрану.

Кондратенко И. Одесский период жизни и творчества выдающегося регента Михаила Литвиненко. Статья знакомит с биографией руководителя Киевского митрополичьего хора М. С. Литвиненко. На основе документов, найденных в архиве Одесской духовной семинарии, сделан акцент на периоде учёбы в этом заведении. Руководствуясь воспоминаниями регента и его младших современников, воссоздана хоровая панорама Успенского кафедрального собора 1956 года, где работал мастер, и подчеркнута важность данного этапа в его творческой судьбе.

Ключевые слова: Литвиненко М. С., регент, семинария, кафедральный собор, митрополичий хор.

Kondratenko I. The Odessa period of life and creativity of an outstanding regent Mikhailo Litvinenko. The article presents the biography of the head of the Kiev Metropolitan choir M. S. Litvinenko. On the basis of documents found in the archive of the Odessa Theological Seminary, made accent the period of study in this institution.

Based on memories of the Regent, reproduced Cathedral choir panoramascope of the cathedral of 1956 year, where the artist worked, and stresses the importance of this phase in his creative life.

Keywords: Litvinenko M. S., regent, seminary, the Cathedral, the Metropolitan's choir.

УДК 78.03+78.087.64

А. Антропова

ЖАНР СТРУННОГО КВАРТЕТА И ОДЕССКАЯ КОМПОЗИТОРСКАЯ ШКОЛА

Статья посвящена исследованию жанра струнно-смычкового квартета и его развитию в украинской музыке и творчестве одесских авторов. Прослеживается эволюция жанра на протяжении всего исторического периода существования одесской композиторской школы, определяются основные стилевые черты квартетного творчества ее представителей, принадлежащих различным поколениям.

Ключевые слова: струнный квартет, украинская музыка, одесская композиторская школа.

Струнный квартет уже свыше двух с половиной столетий является одним из самых популярных жанров камерно-инструментальной ансамблевой музыки, как у композиторов, так и у исполнителей (как профессионалов, так и любителей) и слушателей. Не обошли вниманием струнный квартет и представители одесской композиторской школы.

Основная цель данной статьи — определить место и значение жанра струнного квартета в творчестве одесской композиторской школы. Для достижения этой цели необходимо решить следующие задачи:

1. Определить специфику жанра струнного квартета.
2. Кратко рассмотреть возникновение и развитие жанра струнного квартета в мировой истории музыки.
3. Выяснить причины привлекательности жанра струнного квартета для композиторов и исполнителей в зависимости от объективных и субъективных факторов.
4. Проследить особенности эволюции жанра струнного квартета в творчестве украинских композиторов.